

DE OOSTENDSE VISTRAP, EEN BEGRIP

Sinds jaar en dag is de vistrap een begrip in Oostende. Zowel kustbewoners als toeristen snuiven er wat graag de sfeer op. 'Den trap' biedt namelijk meer dan enkel dagverse vis: enthousiaste lokale visvrouwen verkopen er 's morgens met veel verve de vis die dezelfde nacht is gevangen. De korte keten viert hier hoogtij en dit al bijna 200 jaar. Maar hoe komt men aan de naam 'vistrap'? Hoe is deze markt ontstaan? En wat is het verschil met de visverkoop in de vismijn?

Ineke Steevens, Roland Desnerck & Jan Haspeslagh

HOE HET BEGON

De bouw van de dokken, midden 19de eeuw, voorzag in een trap die de kaai rechtstreeks verbond met de aanmerende vissersboten. Eeuwenlang beschikten de vissers-reders vrij over hun vangst en bepaalden ze zelf de verkoop. Het grootste deel van de vangst ging naar de reder, want met de vangst dienden alle onkosten gedekt te worden. De rest kwam toe aan de bemanning: de zogenaamde deelvis. En wat de bemanning aan verse vis zelf niet nodig had verkocht

ze bij de trap aan handelaars of particulieren. Een wet van 15 mei 1870 bevestigde dit gebruik: een verplichte keuring vóór de verkoop, een opgelegde verkoop in de vismijn of het verbieden van huis-aan-huis verkoop mochten de visserij niet belemmeren.

Al snel ontwikkelde de trap zich tot een vaste stek waar vissers of hun vissersvrouwen moruwe (gezouten kabeljauw), sprot, haring en garnaal konden 'verkletsen': een korte keten pur sang. Ook de

bootsjouwiers die de schepen met de hand tot tegen de kaai trokken en hielpen bij het lossen van de schepen deden dat. In ruil voor wat vis, verkochten ze er de vis die ze niet zelf nodig hadden. De trap was toen nog degelijk een trap, maar dan een met als nevenactiviteit visverkoop. Op dat moment lag de 'echte' vismarkt van Oostende tussen de Kadzandstraat en de Bonenstraat. Waar nu een gezellig pleintje is, bevond zich toen (gesloopt in 1955) een huizenrij en een overdekte markt met stenen tafels.

Achteraan rechts is de moderne 'Oostendse vistrap' (met blauwe golvende luifel) te zien. Op de voorgrond links springt de kaaimuur uit ter hoogte van het Noordzeeaquarium.

MEE MET ZIJN TIJD...

In 1933 leek het einde van de vistrap even in zicht. Bij het in gebruik nemen van de nieuwe vissershaven voerde de stad Oostende, als eigenaar van de dokken en de vismijn, een nieuw reglement in. Alle vissers die deze locaties gebruikten, werden verplicht hun volledige vangst in de vismijn te verkopen. Bovendien moest alle vis er eerst gekeurd worden. Maar ook nu bleef één plek buiten schot: de vistrap. Over een breedte van een meter was de kaaimuur van het Montgomerydok eigendom van het ministerie bevoegd voor bruggen en wegen. Het stedelijk reglement gold er niet en de visverkoop in openlucht kon er gewoon doorgaan, ja zelfs uitbreiden naar de rest van de kaai: vis uitgesteld op zeven of op de grond, garnaal, te koop aangeboden

in bennen en met een beker afgemeten. Later volgden geïmproviseerde stalletjes met karretjes, tafeltjes, kasten, parasols ... tot begin de jaren '80 vaste kraampjes met zeilen afdakjes hun intrede deden.

In 1986 stond het ministerie van volksgezondheid ongekeurde vis niet langer toe. De vis moest in de vismijn veterinair gekeurd en geveild worden. Vissers mochten niet meer rechtstreeks aan de trap leveren. Om aan de nieuwe eisen te voldoen maar ook tegemoet te komen aan de vissers en het toerisme, bouwde de Stad Oostende dan maar een nieuwe 'vistrap': een U-vormig gebouw met zestien gemetste, overdekte stalletjes en een ruimte voor viskeurders. Dit nieuwe gebouw kon de keuring op sanitaire voorzieningen

met verve doorstaan, al werd de vis nog steeds niet gekeurd...

In 2016 onderging de vistrap een laatste metamorfose. Opnieuw liggen nieuwe en strenge eisen, nu van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, aan de basis. Deze huidige vistrap is V-vormig en bestaat uit twee losstaande paviljoenen met een plat dak en een golvende luifel. Er zijn acht verkoopstanden met toonbanken en frigo's. En een ijsmachine.

En al mag de hygiëne sinds halweg de 19de eeuw dan wel zijn binnengeslopen, de vistrap is zijn charme blijven behouden. De visvrouwen blijven even enthousiast hun waar verkopen. Onder het toezien van Lucy Loes.

“ DE 'VISTRAP', EEN KORTE KETEN PUR SANG. ”

Op dit beeld van de vistrap (niet gedateerd, vermoedelijk tussen 1955-1960) zijn de geïmproviseerde kraampjes te zien waar vis en schaaldieren aan de man/vrouw werden gebracht (© Beeldbank Oostende –fotograaf Roland)

